

Ufunuo wa Yesu Kristo

1. Jina la kitabu
2. Mwandishi
3. Wapokeaji, mahali na hali
4. Tarehe
5. Kukubaliwa katika orodha ya Maandiko (kanoni)
6. Maandiko ya kiapokaliptiki
7. Theolojia
8. Maudhui na lengo
9. Uhusiano na Agano la Kale na lugha ya ishara
10. Shule za ufafanuzi
11. Muundo na mpangilio
12. Mpangilio wa jumla
13. Muundo: mfululizo na usambamba
14. Usambamba kwa kufuata mfululizo 5 wa maono
15. Mpangilio wa kina
16. Muundo mmoja unaowezekana wa Ufunuo
17. Utatu (usio) mtakatifu, sura 12-14
18. Kristo na majina yake katika Ufunuo
19. Mwanzo na mwisho – Musa na Yohana
20. Fafanuzi zilizotumika

Mwana-Kondoo aliyechinjwa,
Simba wa kabila la Yuda,
na joka

Kitabu kinacholeta furaha
Ni nani anayestahili kuabudiwa?
Ni nani aliye Mfalme wa ulimwengu?
Bwana anayerudi
Tumaini kwa kanisa
Ushindi wa Mwana-Kondoo
Yale yatakayotukia upesi
Kurudi kwa Mfalme
Faraja kwa kanisa
Lengo la mambo yote

Unabii haupo kwa ajili ya kubahatisha
bali kwa ajili ya kututia moyo!

Ufunuo umetolewa ili kufunua!

1. Jina la kitabu

Jina la kitabu ni maneno matatu ya kwanza ya kitabu: Ufunuo wa Yesu Kristo. Kwa Kigiriki “ufunuo” ni “*apokalypsis*”. Maana yake ni kuondoa kifuniko au pazia, yaani “kufunua”. Jambo hili linaweza kufanyika tu kupitia Yesu Kristo mwenyewe. Na pia ni ufunuo kuhusu Yesu Kristo – kuhusu yeye ni nani, amefanya nini na atafanya nini.

Wengi hawakukithamini kitabu hiki kama vitabu vingine vya Biblia, kwa sababu kiliwaonekea kuwa chenye giza na kilichofichika. Lakini kusudi la Ufunuo (kuanzia hapa kwa kifupi: Uf.) ni kinyume chake, yaani kufunua, kutia nuru na kutia moyo kwa yule anayesoma (si kwa yule anayeelewa tu), na anayeyashika, yaani anayeyazingatia na kuyatenda (1:3). Uf. si kwa ajili ya “wadadisi”, bali kwa ajili ya “watumwa”!

2. Mwandishi

Anajitambulisha kama Yohana, ndugu na mshiriki pamoja nao katika dhiki (1:4, 9; 22:8). Lakini “anafunua” machache kuhusu nafsi yake. Ni nani mwingine isipokuwa Yohana, mwanafunzi wa Yesu na mtume, anayeweza kujitambulisha kwa makanisa kwa urahisi namna hii? Justin Mfiadini (100-165 BK) na Irenaeus (115-202) wanathibitisha kwamba mwandishi ni Yohana, mwanafunzi na mtume wa Yesu.

Lakini mapema sana jambo hili lilitiliwa shaka, kwa sababu mtindo na lugha ya Uf. na ya Injili na nyaraka zilidaiwa kuwa tofauti sana. Licha ya tofauti, kuna pia mambo yanayofanana. Tofauti hizo si lazima zithibitishe kwamba si mwandishi yuleyule.

Yohana maana yake ni “Mungu ni mtoaji mwenye neema”. Yesu anamwita yeye pamoja na ndugu yake Yakobo “wana wa ngurumo” (Marko 3:17). Maana zote mbili zinaonekana wazi kabisa katika maandiko yake.

Yohana aliishi muda mrefu; mwishoni huenda aliishi Efeso baada ya kifo cha Paulo. Haijathibitishwa kama Yohana alikufa kifo cha mfiadini au alikufa kifo cha “kawaida” katika uzee mkubwa. Mapokeo yanasimulia mateso aliyopata alipotumbukizwa katika mafuta yanayochemka huko Roma; inasemekana alinusurika bila kudhurika, na baadaye akapelekwa uhamishoni kwenye kisiwa cha Patmo katika bahari ya Aegea. Kutoka huko alirudi Efeso.

3. Wapokeaji, mahali na hali

Hawa ni makanisa saba ya mahali katika Asia Ndogo (sura 2 na 3). Mtu angeweza kuuliza kama kila kanisa lilipokea nakala kamili ya Uf. yote au barua iliyoelekezwa kwake tu.

Wapokeaji, kama Yohana, walikuwa watu ambao baadhi yao walikuwa katika mateso na matatizo, na walipaswa kupambana na mafundisho ya uongo na athari kutoka upagani (Gnostiki) na Uyahudi. Hata kama mateso yalikuja kwa mawimbi na hayakuwa makali kwa kiwango kilekile kila wakati na kila mahali, katika karne ya 1 na ya 2 hali ya kutengana kati ya serikali na kanisa inaonekana wazi.

Inasemekana kwamba huenda hakuna waraka wowote wa Agano Jipya uliosomwa kwa bidii namna hiyo wakati ule kama Uf., kwa sababu ulisema moja kwa moja na moyo wa kanisa, ukileta faraja na kutia moyo. Hilo linatuhimiza kwamba nasi tunaweza kupata baraka kubwa kwa kuusoma waraka huu kwa bidii.

Kutoka Patmo, ambako Uf. uliandikwa, Uf. ulipelekwa kwa makanisa saba, ukibebwa na mjumbe mmoja au zaidi kupitia barabara za kawaida za wakati ule.

4. Tarehe

Kuhusu tarehe ya kuandikwa kwa waraka huu, ulio mrefu kuliko yote katika Agano Jipya, kuna maoni mawili. Tarehe ya mapema inauweka katika kipindi cha utawala wa Nero (54-68). Kwa kuwa Yohana anaambiwa alipime hekalu la Yerusalemu, hilo lingepaswa kuwa kabla ya kuharibiwa kwake mwaka 70.

Wafafanuzi wengi zaidi waliweka tarehe baadaye sana, katika kipindi cha utawala wa Domitian (81-96); mmoja wao ni Irenaeus, aliyekuwa mwanafunzi wa Polikarpo, ambaye naye alikuwa mwanafunzi wa Yohana. Domitian alikuwa kaisari wa kwanza mwenye ibada ya kaisari ambamo alitaka aabudiwe kama Bwana na Mungu (*Dominus et Deus*). Dhidi ya ibada hiyo ya kaisari Yohana anaweka ibada ya kweli ya Mungu aliye hai na ya Mwana-Kondoo.

Tarehe ya kuandikwa inahusiana pia na shule ya ufafanuzi inayoufafanua Uf. Kwa hiyo tarehe ya mapema, kwa mantiki, inapendelewa na wanaprateristi na pia na wanapostmilenia.

5. Kukubaliwa katika orodha ya Maandiko (kanoni)

Katika kanoni ya Agano Jipya, yenye jumla ya vitabu na nyaraka 27, Uf. umewekwa mwisho kwa haki. Kama kitabu pekee cha kinabii katika Agano Jipya, unashughulikia yale ambayo, kwa mtazamo wa wakati ulipoandikwa, yalikuwa bado yajayo.

Uhalisi wa Uf., uandishi wake wa kitume na kwa hiyo uvuvio wake, vilisababisha mapema kiasi (nusu ya pili ya karne ya 2) uwe na nafasi yake inayokubalika katika kanoni ya Agano Jipya; huenda jambo hili lilisaidiwa na kusambaa kwake haraka kwa makanisa saba. Kwa upande mwingine – katika Kanisa la Mashariki – ilichukua hadi karne ya 12 ndipo Uf. ukakubaliwa. Mashaka makuu yalitokana na dhana kwamba Uf. ulikuwa na mwandishi mwingine (asiyejulikana au asiyethibitishwa) tofauti na wa Injili ya Yohana. Inakubalika kwamba mtindo wa lugha ni tofauti, na unaweza kufanya mtu adhani kuwa kuna maandishi tofauti. Sababu mbalimbali zinaweza kueleza tofauti ya lugha: Yohana alizungumza Kiaramu na aliandika Uf. mapema, tofauti na Injili, ambayo aliiandika kwa Kigiriki “bora zaidi”. Au alikuwa na mwandishi msaidizi aliyejua Kigiriki vizuri au aliyekuwa Mgiriki, na aliyeilainisha lugha ya Yohana. Mtindo tofauti wa Ufunuo ni wa makusudi, na tofauti hizo zimekusudiwa kwa sababu ya mtindo wa “kiapokaliptiki”.

6. Maandiko ya kiapokaliptiki

Maandiko ya kiapokaliptiki yasiyo ya kibiblia, ya Kiyahudi, ni mtindo wa uandishi au wa fasihi uliokuwa umeenea na kupendwa katika Uyahudi kuanzia karne ya 2 KK hadi karne ya 2 BK. Maandiko hayo yalitumia picha na ishara, viumbe vya mbinguni na vya giza, na yalijiona kama kutia moyo katika nyakati ngumu kwa kutabiri nyakati bora zaidi. Mwandishi alitumia jina la bandia (Henoko, Ibrahimu, Baruku, Ezra na wengine).

Bila shaka kuna kufanana fulani kunakoonekana. Mtindo wa fasihi wa waraka huu uliovuviwa ni wa kiapokaliptiki, na kwa wasomaji ulikuwa kitu kinachojulikana au cha kawaida. Hata hivyo tofauti na maandiko ya kiapokaliptiki ya Kiyahudi ni kubwa mno kiasi kwamba Uf. hauwezi kuwekwa katika kundi hilo: mwandishi anajitambulisha na anamtaja Yesu Kristo kuwa chanzo cha ufunuo. Maudhui yake ni ya pekee. Si ya Kiyahudi, bali ya Kikristo. Mtindo wa kiapokaliptiki wa kitabu hiki umefungamana na nafsi ya Bwana Yesu Kristo.

7. Theolojia

Theolojia ya Uf. ni tofauti na ile tuliyo nayo katika nyaraka nyingine, hata zile za Yohana, au za Paulo na Petro. Katika Uf. ni theolojia ya kuona, ya kutazama. Msikilizaji anachukuliwa ndani ya dhoruba, ndani ya moto, ndani ya matetemeko ya ardhi, ndani ya maumivu, ndani ya makufuru na ghadhabu kali. Theolojia ya Uf. imejengwa juu ya mafundisho ya Agano Jipya, lakini hasa katika maono, juu ya Agano la Kale. Uf. unaunganika moja kwa moja na lugha ya ishara ya Agano la Kale na kuiendeleza hadi utimilifu wake.

8. Maudhui na lengo

Wokovu wa Mungu si jambo la kibinafsi tu, la mtu mmoja mmoja. Uf. unafunua mpango wa Mungu, mwenye mamlaka yote, wa kuimiliki tena dunia (ulimwengu wote) na “kuiteka upya” kupitia Mwanawe Yesu Kristo. Uf. unaongoza hadi kutimizwa kwa mpango wake katika uumbaji mpya. Njia ya kufika huko inaelezwa katika Uf. kwa namna ambayo haielezwi katika waraka mwingine wowote wa Agano Jipya. Hata hivyo Uf. hauna “ratiba ya nyakati za mwisho” ya kina.

Lengo la Uf. kwa msomaji, yaani kwa mwamini, linatajwa na Uf. wenyewe: mwenye haki na azidi kuwa na haki na kutenda haki, na mtakatifu na azidi (katika maneno yake na matendo yake) kutakaswa (22:11).

Lengo la kitabu ni faraja na kutia moyo. Uf. unatuhakikishia kwamba kiti cha enzi cha Mungu kiko imara, kwamba Mungu ameketi juu yake, kwamba kiti cha enzi hakinyamazi na kina mpango. Kutoka hapo Mungu anaingilia mambo ya ulimwengu kwa nguvu na kwa matokeo, ili kukomesha dhambi na udhalimu na kumwadhibu mwenye dhambi. Kwa swali “Je, mambo yataendelea hivi daima?” Uf. unajibu kwa uhakika: Hapana! Mungu na Mwana-Kondoo watashinda. Hata hivyo, hadi kufunuliwa kwa Bwana, haitaonekana kuwa ni ushindi kwa Wakristo, bali kushindwa, kwa sababu wengi watakufa kama wafiadini. Lakini kufa kwao ndiko ushindi wao, kama vile Mwana-Kondoo alivyoshinda kwa kifo chake.

Mtazamo huu wa mbele na ufunuo wa Mwana wa Mungu kupitia waraka huu unaliongoza kanisa linaloteseka sasa kumwabudu Mungu na Mwana-Kondoo. Hii ndiyo tofauti kubwa: wakaa duniani wanaabudu sanamu, Wakristo wanamwabudu Mwana-Kondoo.

9. Uhusiano na Agano la Kale na lugha ya ishara

Ufunuo una maana tu katika nuru ya Agano la Kale. Katika Uf. kuna marejeo zaidi ya 500 kwa Agano la Kale lote (lakini hakuna nukuu ya moja kwa moja). Mara nyingi zaidi Yohana anarejea Danieli, Isaya na Ezekieli, pamoja na Kutoka.

Lugha ya ishara ya Uf. iko wazi, na kwa sehemu kubwa – lakini si peke yake – imejengwa juu ya Agano la Kale.

- Ishara zinazoweza kuelezwa kwa msaada wa vitabu vingine vya Biblia
- Ishara zinazoelezwa ndani ya Uf. wenyewe
- Ishara zinazoweza kuelezwa kutokana na muktadha wa Uf.
- Ishara zinazoweza kuelezwa kwa msaada wa vyanzo vingine (au vya nje)

10. Shule za ufafanuzi

Katika historia ya kanisa, njia mbalimbali za kuutazama Uf. zimejitokeza wazi. Kwa hiyo leo tunaweza kuzungumza juu ya shule za ufafanuzi. Kimsingi zinatofautiana katika kuyaweka katika wakati mambo na matukio – yale mambo ambayo Yohana anaandika. Vilevile, na pia kama matokeo ya hayo, kuna tofauti katika kufasiri ishara. Ufasiri huo lazima ufanyike kwa kiasi na kwa tahadhari, kwa sababu kwa baadhi ya ishara hatuna uwezekano wa kuwa na uhakika wa asilimia 100 wa maana yake.

- *Ufafanuzi wa kiprateristi* (kwa historia ya wakati ule): Unabii tayari ulitimia wakati wa Yohana. Kwa mfano, mnyama na hesabu 666 vilitimia katika nafsi ya Nero.

- *Ufafanuzi wa kihistoria*: Kutimizwa kwa unabii kunatafutwa na kufasiriwa katika historia yote ya kanisa (kwa mfano Luther, na wanamatengenezo wengine, Isaac Newton).
- *Ufafanuzi wa kifuturisti* (kwa historia ya nyakati za mwisho): Unabii mwingi, kwa mtazamo wa Yohana na kwa mtazamo wetu mwaka 2012, bado haujatimia; utatimia katika kipindi kifupi kabla Kristo hajarudi kwa namna inayoonekana kwa watu wote (kwa mfano J.N. Darby, C.I. Scofield, Walvoord, Ryrie, Hal Lindsay; hasa mtazamo wa udispensesheni).
- *Ufafanuzi wa kiidealisti* (juu ya historia): Unabii hauelezi matukio ya kihistoria, bali kwa namna maalum unaeleza tena na tena kwamba Mungu atamshinda yule Mwovu na uovu.
- *Ufafanuzi wa historia ya wokovu*: Ufafanuzi huu haujifungi kwa kielelezo kimoja, bali unajaribu kufafanua kila kifungu kwa namna inayofaa zaidi kwa kifungu hicho. Kwa hiyo katika njia hii ya ufafanuzi mbinu zote nne zilizotangulia zinatumiwa, bila kujifunga kama mtumwa kwa kielelezo kimoja cha ufafanuzi (T. Zahn, O. Cullmann, G.E. Ladd). Kimsingi historia inatazamwa kutokana na lengo lake: kuja kwa Kristo ndiko badiliko la mwelekeo lijalo, linalomaliza yaliyo ya zamani na kuanzisha yaliyo mapya.

Ili maelezo yawe kamili, pamoja na shule hizi za ufafanuzi, lazima pia tutaje mitazamo mbalimbali kuhusu Ufalme wa miaka 1000, ambayo nayo inahusiana na shule za ufafanuzi zilizotajwa hapo juu.

Amilenia: Ufalme wa miaka 1000 unafasiriwa kiroho na kuonekana kuwa tayari upo (umetimizwa) tangu Yesu alipopaa mbinguni. Pamoja na kuja kwa Yesu kunakotarajiwa, uumbaji mpya utaanza.

Postmilenia: Ufalme wa miaka 1000 utatokea kwa namna inayoonekana kupitia kuenea kwa Injili katika kipindi kirefu, na utakabidhiwa kwa Kristo anayerudi.

Premilenia: Ufalme wa miaka 1000 unaanza na kuja kwa Yesu, kufika kwa Masihi. Ni wa wakati ujao kabisa na unapaswa kueleweka kihalisia. Ndani ya premilenia kuna mielekeo 2 inayoshikilia mtazamo huu kimsingi:

1. Udispensesheni (ulioenea zaidi): Katika ufalme huu wa amani ahadi zote zinatimia kwa taifa la Israeli lililorejeshwa kiroho, likiwa na hekaku na huduma ya dhabihu huko Yerusalemu, na Masihi akitawala ulimwengu kutoka huko. Kanisa linatawala pamoja na Kristo. Sura 4 – 19 za Uf. zinaeleza tu kipindi kilicho baada ya kunyakuliwa kwa kanisa, kipindi cha dhiki cha miaka 7.
2. Premilenia ya kawaida au ya kihistoria: Wakristo wa kwanza walitarajia ufalme wa amani ujao, na pia utawala na ukandamizaji wa Wakristo na Mpinga Kristo utakaotokea kabla yake. Uf. unaeleza matukio yajayo, lakini unahusu historia yote ya kanisa hadi kuja kwa Bwana, ambapo pia kunyakuliwa kutatokea.

Mchoro huu unaonyesha mtazamo wa premilenia:

(Mchoro: mstari wa wakati kutoka kushoto kwenda kulia)

- Kuja kwa Kristo mara ya 1 (msalaba, mshale unaoelekea juu)
- Wakati wa kanisa
- Dhiki
- Kuja kwa Kristo mara ya 2 (mshale unaoelekea chini)
- Milenia – Ufalme wa miaka 1000

11. Muundo na mpangilio

Kuhusu jambo hili kuna mapendekezo mengi. Mipangilio tofauti inatokana na mitazamo na vipengele tofauti. Inaongozwa na mambo makuu, mada, vilele, muundo wa kifasihi, sentensi za kuunganisha, vipindi vya kukatiza, hesabu na vigezo vingine.

Kwa vyovyote vile, mpangilio na kuufuatilia muundo wa maandiko yote kunachangia jinsi mtu anavyokielewa kitabu. Kwa hiyo hapa kazi ya makini (ya binafsi) inasaidia sana.

Wafafanuzi wengi wanaona katika sura ya 1 mstari wa 19 ufunguo wa mpangilio. Kristo anamwambia Yohana:

Basi, yaandike

1. uliyoyaona	maono ya Kristo aliyetukuzwa, 1:12-20
2. na yaliyopo	makanisa 7 katika Asia Ndogo, karne ya 1, sura 2 na 3
3. na yatakayokuwa baada ya hayo	kuanzia sura 4, au 6, kuanzia karne ya 1

Hivyo mgawanyo wa jumla wa Ufunuo katika sehemu 2 ungewezekana:

1. Sura 1-3 (yale Yohana aliyokuwa ameyaona, yaani Kristo, na aliyoyaona, yaani makanisa)
2. Sura 4-22 (maono ya mbinguni hadi utimilifu wa uumbaji mpya).

Kama kweli Yohana katika mstari huu anataka kuonyesha “mgawanyo wa sehemu mbili” au “mgawanyo wa sehemu tatu” wa Ufunuo, jambo hilo halina uwazi miongoni mwa wafafanuzi. Ufafanuzi rahisi wa mstari huu *hauonyeshi* vipindi 2 au 3 (vya wakati), bali unaonyesha tu wakati wote ambao Agano Jipya unauita “siku za mwisho”. Siku hizo zilianza tayari na kuja kwa Yesu kwa mara ya kwanza, na zitaendelea hadi Bwana Yesu atakapokuja mara ya mwisho, mara ya 2.

G. K. Beale anatoa hapa dokezo la kuvutia: “Sehemu ya mwisho (ya mstari wa 19; *yatakayokuwa baada ya hayo*) huenda ni dokezo la makusudi kwa Danieli 2:28, 29, 45, ambalo katika muktadha wake wa asili linahusu mfumo wa kieskatolojia na upana wa maono ya ufalme wa Mungu, utakaoijaza dunia yote. Katika Danieli 2:28 na 29 usemi ‘siku za mwisho’ unatumika kwa maana moja na ‘baada ya mambo haya’. Ikiwa ‘baada ya mambo haya’ unatumika kwa ajili ya enzi ya kieskatolojia kwa ujumla (ya nyakati za mwisho au ya mwisho), basi 1:19 hauwezi kueleza fomula ya mpangilio wa wakati iliyo finyu namna hiyo. Huenda unahusu kipindi cha nyakati za mwisho, kinachojumuisha mwanzo wake katika wakati uliopita, pamoja na wakati uliopo na ujao.”

Mgawanyo rahisi na unaoeleweka vizuri unaugawa Ufunuo katika sehemu 4: sehemu ya kwanza na ya mwisho ni mwanzo wa waraka na mwisho wa waraka, na kati yake zimepangwa sehemu mbili kuu:

12. Mpangilio wa jumla

Mwanzo wa waraka 1:1-8

Sehemu kuu ya kwanza:

Maono duniani: Mwana wa Adamu na jumbe 7 kwa makanisa 7 1:9-3:21

Maono ya Mwana wa Adamu na vinara 7 vya dhahabu 1:9-20

Kuandikishwa kwa jumbe 7 kwa makanisa 7 2:1-3:21

Sehemu kuu ya pili:

Maono mbinguni: “Yatakayokuwa baada ya hayo” 4:1-22:5

- Mfululizo wa kwanza wa maono: Chumba cha kiti cha enzi cha Mungu mbinguni; mihuri 7 4:1-8:1
- Mfululizo wa pili wa maono: Baragumu 7 8:(1) 2-11:19
- Mfululizo wa tatu wa maono: Maono (mwanamke na mtoto, joka, Mikaeli, mnyama kutoka baharini na kutoka katika nchi) na mambo ya kihistoria kwa undani 11:19-15:4
- Mfululizo wa nne wa maono: Vitasa 7 vya ghadhabu au vya hukumu 15:5-19:10
- Maono ya nyongeza: Kahaba Babeli 17:1-19:10
- Mfululizo wa tano wa maono: Ushindi wa Mungu na hukumu za mwisho, 19:11-22:5
- Maono ya nyongeza: Bibi arusi wa Mwana-Kondoo – uumbaji mpya 21:9-22:5

Mwisho wa waraka 22:6-21

13. Muundo: mfululizo na usambamba

Swali moja muhimu tunapotafuta mpangilio wenye maana ni mfuatano wa wakati wa matukio yanayoelezwa.

Mtazamo mmoja unaona matukio yote ya Uf. kuwa yanafuatana moja baada ya jingine kwa mpangilio wa wakati.

Mtazamo mwingine unaona sehemu kuu ya Ufunuo kwa namna kwamba inazungumza juu ya mizunguko kadhaa inayokwenda sambamba. Haya si marudio ya kawaida tu, bali ni mfululizo wa maono – inayokatizwa tena na tena na sentensi za maelezo – ambayo inaweza kujumuisha enzi yote ya Kikristo. Haiwezekani kusema kwa usahihi na kwa uhakika inaanzia wapi, lakini mwisho wake daima ni kufunuliwa kwa Bwana Yesu Kristo.

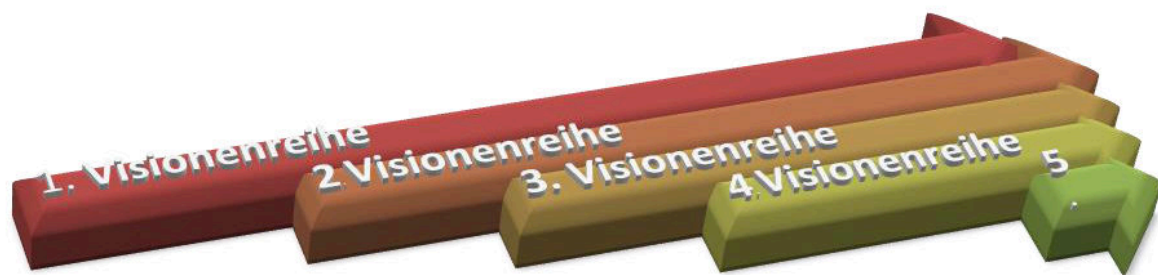
Usambamba huu, tofauti na mfuatano wa wakati, unaweza kuthibitishwa kwa nini?

Kama inavyoonyeshwa katika jedwali lifuatalo, tunaona mambo yanayofanana kwa namna ya kushangaza. Lililo muhimu zaidi ni hili: kuja kwa Bwana Yesu Kristo kunatajwa mara kadhaa katika maandiko. Ingawa tukio hili linaelezwa kwa nguvu zaidi katika sura 19:12, linazungumziwa kwa kirefu mara kadhaa kabla ya hapo. Kuja huku, pamoja na sifa kwa Mungu zinazofuata, ni lengo na kituo kisichobadilika kinachohitimisha kila mfululizo wa maono, na kinachofanya mpangilio wa kisambamba uwe na maana.

14. Usambamba kwa kufuata mfululizo 5 wa maono

4:1-8:1	8:1-11:18	11:19-15:4	15:5-19:10	19:11-22:5
umefunguliwa	umefunguliwa	limefunguliwa	limefunguliwa	zimefunguliwa
mlango - mbinguni	muhuri wa 7 (sasa tu kitabu kiko wazi); kimya - mbinguni	hekalu la Mungu - mbinguni	hekalu la hema la ushuhuda - mbinguni	Mbingu

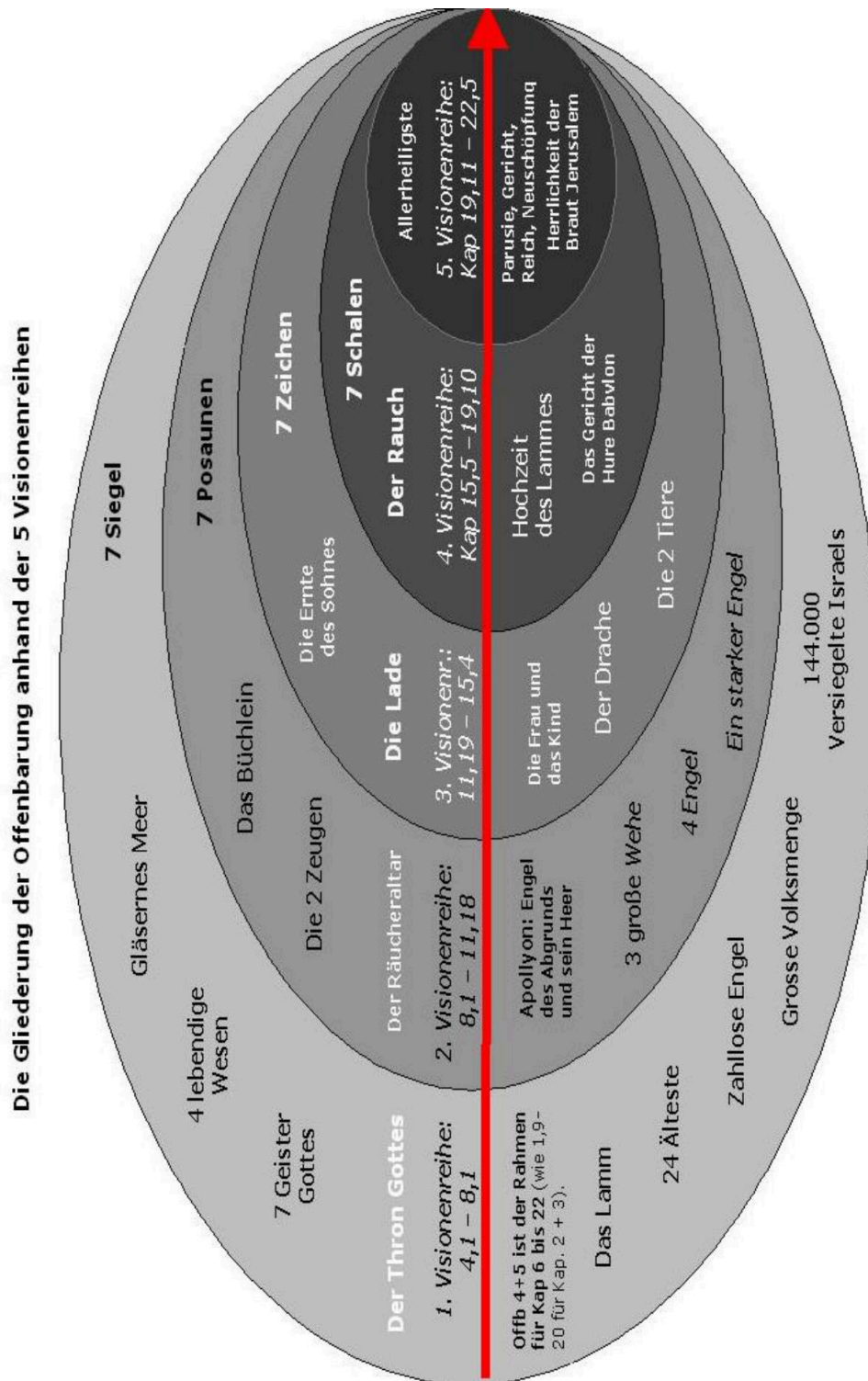
4:1-8:1	8:1-11:18	11:19-15:4	15:5-19:10	19:11-22:5
Kiti cha enzi	Madhabahu ya dhahabu ya kufukizia uvumba	Sanduku la agano	Moshi kutoka kwa utukufu na uweza wa Mungu	Mwaminifu na wa Kweli
Umeme Sauti Radi	Sauti Radi Umeme Tetemeko	Umeme Sauti Radi Tetemeko Mvua ya mawe	Umeme Sauti Radi tetemeko kuu kuliko yote mvua ya mawe kuu kuliko yote	Yeye mwenyewe anakuja binafsi
Mihuri 7	Baragumu 7	(ishara 7 / sehemu 7)	Vitasa 7	Mara 7 “Kisha nikaona”
Muhuri wa 6: Kuja kwa Kristo	Baragumu ya 7: Kuja kwa Kristo	Mavuno ya nchi: Kuja kwa Kristo	Kitasa cha 7: Kuja kwa Kristo	Kuja kwa Kristo
<i>Kipande cha kati: sura ya 7: Wale 144,000 Mkutano mkubwa</i>	<i>Kipande cha kati: sura 10 na 11a</i>	<i>Kipande cha kati: sura 14a: 144,000</i>	<i>Nyongeza ndefu: Kahaba: Babeli</i>	<i>Nyongeza ndefu: Bibi arusi: Yerusalemu Mpya</i>
7:11, 12: Shangwe/ibada mstari 12: Baraka, utukufu, hekima, shukrani, heshima, uweza, nguvu kwa Mungu wetu ..	11:16 na kuendelea: Shangwe/ibada mstari 17: .. Bwana Mungu, Mwenyezi, .. kwa kuwa umejitwalia uweza wako mkuu...	15:3 na kuendelea: Shangwe/ibada mstari 3: Ni makuu, ya ajabu, matendo yako, Bwana Mungu Mwenyezi ..	19:1 na kuendelea: Shangwe/ibada mstari 1: Wokovu na utukufu na heshima na nguvu ni kwa Bwana, Mungu wetu	
7:17: Mwana-Kondoo aliye katikati ya <i>kiti cha enzi</i> .. atakuwa mchungaji wao na kuwaongoza kwenye chemchemi za maji ya uzima	11:17 na kuendelea: Umeanza kumiliki .. kuwapa thawabu watumwa wako	15:3 na kuendelea: [Wewe] Mfalme wa watakatifu .. mataifa yote watakuja na kusujudu mbele zako	19:6: Bwana ameanza kumiliki .. mstari 9: Heri walioalikwa karamu ya arusi ya Mwana-Kondoo	22:3: <i>Kiti cha enzi</i> cha Mungu na cha Mwana-Kondoo .. mstari 5: [Watumwa wake] watatawala «kama wafalme» milele na milele

(Mchoro: mishale mitano iliyopangwa kwa ngazi, yote ikielekea lengo moja; wa kwanza ni mrefu kuliko yote, na kila unaofuata unaanza baadaye:)

- Mfululizo wa maono wa 1

- Mfululizo wa maono wa 2
- Mfululizo wa maono wa 3
- Mfululizo wa maono wa 4
- 5

Mpangilio wa Ufunuo kwa kufuata mfululizo 5 wa maono

(Mchoro: duara ndefu tano zilizo ndani ya nyingine; mshale mwekundu unatoka kwenye duara ya nje hadi ndani kabisa. Kutoka nje kwenda ndani:)

- **Mihuri 7 – Kiti cha enzi cha Mungu – Mfululizo wa 1 wa maono: 4:1-8:1**
- Bahari ya kioo
- Wenye uhai 4
- Roho 7 za Mungu
- **Ufunuo 4 na 5 ni mfumo wa sura 6 hadi 22** (kama 1:9-20 kwa sura 2 na 3).
- Mwana-Kondoo
- Wazee 24
- Malaika wasiohesabika
- Mkutano mkubwa
- 144,000 waliotiwa muhuri wa Israeli
- **Baragumu 7 – Madhabahu ya kufukizia uvumba – Mfululizo wa 2 wa maono: 8:1-11:18**
- Kitabu kidogo
- Mashahidi 2
- **Apolioni: malaika wa kuzimu na jeshi lake**
- *Ole* 3 kubwa
- *Malaika* 4
- *Malaika mwenye nguvu*
- **Ishara 7 – Sanduku – Mfululizo wa 3 wa maono: 11:19-15:4**
- Mavuno ya Mwana
- Mwanamke na mtoto
- Joka
- Wanyama 2
- **Vitasa 7 – Moshi – Mfululizo wa 4 wa maono: sura 15:5-19:10**
- Arusi ya Mwana-Kondoo
- Hukumu ya kahaba Babeli
- Patakatifu pa patakatifu – *Mfululizo wa 5 wa maono: sura 19:11-22:5*
- Kuja kwake (parousia), hukumu, ufalme, uumbaji mpya
- Utukufu wa bibi arusi Yerusalemu

15. Mpangilio wa kina

Mwanzo wa waraka 1:1-8

1. Kichwa: 1:1a
2. Asili na kusudi: 1:1-2
3. Heri: 1:3
4. Salamu: 1:4-5a
5. Sifa kwa Mungu (doksolojia): 1:5-6
6. Mada: 1:7
7. Kujitambulisha kwa yule ambaye kwa kweli ndiye mtoaji wa Ufunuo: 1:8

Sehemu kuu ya kwanza: Maono duniani: Mwana wa Adamu na jumbe 7 kwa makanisa 7 1:9-3:21

Utangulizi wa kuandikishwa kwa jumbe saba kwa makanisa saba 1:9-20

1. Hali ya nje ya Yohana: 1:9
2. Bwana anajitambulisha na kumpa Yohana agizo: 1:10-11
3. Vinara saba vya taa 1:12
4. Mwana wa Adamu: 1:13-16
5. Jinsi Yohana alivyoitikia, na Bwana anavyomtia moyo 1:17-18
6. Kurudiwa kwa agizo: 1:19
7. Maana ya nyota na ya vinara: 1:20

I. Kwa Efeso 2:1-7

1. Anwani na kujitambulisha: 2:1
2. Kutambua mema: 2:2-3
3. Karipio: 2:4
4. Agizo pamoja na onyo: 2:5
5. Sifa: 2:6
6. Mwito wa kusikia
7. Ahadi kwa yeye ashindaye: 2:7

II. Kwa Smirna 2:8-11

1. Anwani na kujitambulisha: 2:8
2. Kutambua mema: 2:9
3. Kutia moyo na kuandaa: 2:10a
4. Agizo: 2:10
5. Ahadi ya thawabu: 2:10b
6. Mwito wa jumla wa kusikia: 2:11a
7. Ahadi kwa yeye ashindaye: 2:11b

III. Kwa Pergamo 2:12-17

1. Anwani na kujitambulisha: 2:12
2. Kutambua mema: 2:13
3. Karipio: 2:14-15
4. Agizo: 2:16
5. Onyo la hukumu: 2:16
6. Mwito wa jumla wa kusikia: 2:17a
7. Ahadi kwa yeye ashindaye: 2:17b

IV. Kwa Thiatira 2:18-29

1. Anwani na kujitambulisha: 2:18
2. Kutambua mema: 2:19

3. Karipio: 2:20-21
4. Onyo la hukumu: 2:22-23
5. Kuwatia moyo walio waaminifu: 2:24-25
6. Ahadi kwa yeye ashindaye: 2:26-28
7. Mwito wa jumla wa kusikia: 2:29

V. Kwa Sardi 3:1-6

1. Anwani na kujitambulisha: 3:1
2. Kutambua mema = karipio: 3:1
3. Agizo: 3:2-3a
4. Onyo la hukumu: 3:3b
5. Kuwatia moyo walio waaminifu: 3:4
6. Ahadi kwa yeye ashindaye: 3:5
7. Mwito wa jumla wa kusikia: 3:6

VI. Kwa Filadelfia 3:7-13

1. Anwani na kujitambulisha: 3:7
2. Kutambua mema na faraja: 3:8
3. Kutia moyo (kuhusu adui): 3:8-9
4. Ahadi ya kulindwa: 3:10
5. Agizo: 3:11
6. Ahadi kwa yeye ashindaye: 3:12
7. Mwito wa jumla wa kusikia: 3:13

VII. Kwa Laodikia 3:14-21

1. Anwani na kujitambulisha: 3:14
2. Kutambua mema = karipio: 3:15
3. Onyo la hukumu: 3:16-17
4. Agizo: 3:18-19
5. Ahadi kwa walio waaminifu: 3:20
6. Ahadi kwa yeye ashindaye: 3:21
7. Mwito wa jumla wa kusikia: 3:22

Sehemu kuu ya pili: Maono mbinguni: “Yatakayokuwa baada ya hayo” 4:1-22:5

I. Mfululizo wa kwanza wa maono: Mihuri saba 4:1-8:1

Utangulizi wa mihuri saba: Mungu wa historia na mazingira yake 4:1-5:14

1. Kufunguliwa kwa mlango mbinguni na kuchukuliwa kwa mwonaji mbinguni 4:1-2a
2. Kiti cha enzi na yeye aketiye juu yake: 4:2-3
3. Mazingira ya kiti cha enzi: 4:4-8
4. Wazee 24 wanamwabudu yeye aketiye juu ya kiti cha enzi: 4:9-11
5. Gombo la kitabu katika mkono wa yeye aketiye juu ya kiti cha enzi: 5:1-5

6. Mwana-Kondoo katikati ya kiti cha enzi: 5:6-7

7. Kuabudiwa kwa Mwana-Kondoo: 5:8-14

Kufunguliwa kwa mihuri sita ya kwanza 6:1-17

- Muhuri wa kwanza: upinde na taji ya ushindi: kutekwa kwa nchi, ushindi: 6:1-2
- Muhuri wa pili: upanga mkubwa: vita: 6:3-4
- Muhuri wa tatu: mizani: njaa: 6:5-6
- Muhuri wa nne: mauti: mamlaka ya kuua kwa upanga, kwa njaa, kwa mauti (tauni) na kwa wanyama wakali: 6:7-8
- Muhuri wa tano: roho za wafiadini chini ya madhabahu: 6:9-11
- Muhuri wa sita: mitikisiko: 6:12-17

Maono mawili ya katikati 7:1-17

- Kutiwa muhuri kwa wale 144,000: 7:1-8
- Mkutano usiohesabika mbele ya kiti cha enzi: 7:9-17

Kufunguliwa kwa muhuri wa saba 8:1

II. Mfululizo wa pili wa maono: Baragumu saba 8:(1) 2-11:19

Utangulizi wa baragumu saba 8:(1) 2-6

- Kutokea kwa malaika wenye baragumu: 8:2
- Malaika mwenye chetezo: 8:3-5
- Maandalizi ya kupiga baragumu: 8:6

Kupigwa kwa baragumu sita za kwanza 8:7-9:21

- Baragumu ya kwanza: nchi: makao na chakula cha mimea: 8:7
- Baragumu ya pili: bahari: uvuvi na biashara: 8:8-9
- Baragumu ya tatu: maji: kilicho cha lazima kabisa kwa maisha: 8:10-11
- Baragumu ya nne: miili ya mbinguni, na kutangazwa kwa ole tatu: 8:13
- Baragumu ya tano (ole ya kwanza) na kutangazwa kwa ole mbili nyingine: 9:1-12
- Baragumu ya sita (ole ya pili): 9:13-21

Maono mawili ya katikati 10:1-11:14

- Malaika mwenye kitabu kidogo: 10:1-11
- Kupimwa kwa hekalu na mashahidi wawili huko Yerusalemu: 11:1-14

Kupigwa kwa baragumu ya saba 11:15-18

- Kutangazwa kwa ole ya tatu: 11:14
- Kupigwa kwa baragumu ya saba (ole ya tatu): 11:15a
- Kutangazwa kwa utawala wa Mungu: 11:15b
- Wazee 24 wanamwabudu Mungu: 11:16-18

III. Mfululizo wa tatu wa maono: Maono ya nyongeza na mambo ya kihistoria kwa undani 11:19-15:4

Utangulizi: Kufunguliwa kwa hekalu lililo mbinguni 11:19

1. Maono kuhusu adui mkuu asiyeonekana: vita vya joka dhidi ya mwanamke 12:1-17

- Picha ya kwanza: joka linamshambulia mtoto aliyezaliwa sasa hivi: 12:1-6
- Ishara ya 1: mwanamke anayezaa: 12:1-2
- Ishara ya 2: joka linalomtishia mwanamke na mtoto wake: 12:3-4
- Kuzaliwa na kulindwa kwa mtoto: 12:5
- Kukimbia na kulindwa kwa mwanamke: 12:6
- Picha ya pili: vita vya joka mbinguni visivyofanikiwa: 12:7-12
- Kushindwa kwake na kuanguka kwake duniani: 12:7-9
- Shangwe mbinguni kwa sababu ya kushindwa kwake: 12:10-12
- Picha ya tatu: joka linamshambulia mwanamke na wazao wake waliosalia: 12:13-17
- Linamfuatia mwanamke, na mwanamke analindwa: 12:13-16
- Vita vyake dhidi ya wazao wa mwanamke waliosalia: 12:17

2. Maono kuhusu adui mkuu anayeonekana: vita vya mnyama dhidi ya watakatifu 13:1-18

- Mnyama kutoka baharini: 13:1-10
- Maelezo yake: 13:1-3
- Kuabudiwa kwake: 13:4
- Makufuru yake dhidi ya Mungu: 13:5-6
- Vita vyake dhidi ya watakatifu: 13:7-8
- Mwito kwa watakatifu wawe waaminifu: 13:9-10
- Mnyama kutoka katika nchi: Ufunuo 13:11-18
- Maelezo ya mnyama wa pili: 13:11-14a
- Mafundisho ya mnyama wa pili: 13:14-18

3. Kutazama mbele hadi lengo: wale 144,000 pamoja na Mwana-Kondoo juu ya Sayuni – na wimbo wao 14:1-5

- Maelezo yao: 14:1
- Wimbo wao: 14:2-3
- Wao ni nani: 14:4-5

4. Malaika watatu wanaotangaza hukumu 14:6-13

- Malaika wa kwanza: Injili ya milele: 14:6-7
- Malaika wa pili: Babeli umeanguka: 14:8
- Malaika wa tatu: onyo dhidi ya kuasi: 14:9-11
- Mwito wa kushika amri za Mungu na imani ya Yesu: 14:12
- Heri wafu tangu sasa: 14:13

5. Mwana wa Adamu juu ya wingu na malaika watatu wanaopaza sauti 14:14-20

- Mavuno ya nafaka ya nchi: 14:14-16
- Mavuno ya zabibu ya nchi: 14:17-20

6. Maandalizi ya malaika saba wenye mapigo ya mwisho 15:1

7. Kutazama mbele mara ya pili hadi lengo: washindi kando ya bahari ya kioo – na wimbo wao 15:2-4

- Washindi: 15:2
- Wimbo wa washindi: 15:3-4

IV. Mfululizo wa nne wa maono: Vitasa saba (= hitimisho la hukumu za baragumu ya saba) 15:5-19:10

Utangulizi wa vitasa saba 15:5-16:1

- Kufunguliwa kwa hekalu la hema la ushuhuda: 15:5
- Kutokea kwa malaika 7 wenye vitasa 7: 15:6-8
- Amri ya kumimina vitasa 7: 16:1

Kumiminwa kwa vitasa sita vya kwanza 16:2-9

- Kumiminwa kwa kitasa cha 1: nchi: 16:2
- Kumiminwa kwa kitasa cha 2: bahari: 16:3
- Kumiminwa kwa kitasa cha 3: maji: 16:4-7
- Kumiminwa kwa kitasa cha 4: jua: 16:8-9
- Kumiminwa kwa kitasa cha 5: ufalme wa mnyama: 16:10-11
- Kumiminwa kwa kitasa cha 6: Frati: 16:12

Maono ya katikati: kukusanywa kwa ajili ya vita 16:13-16

- Kutoka kwa roho chafu ili kuwakusanya wafalme: 16:13-14
- Mwito wa katikati: heri wanaokesha: 16:15
- Kukusanywa kwa ajili ya vita huko Har-Magedoni: 16:16

Kumiminwa kwa kitasa cha 7: anga 16:17-21

V. Maono ya nyongeza kwa mfululizo wa nne wa maono: Kahaba – utukufu wake wa uongo na anguko lake 17:1-19:10

Kahaba na mnyama 17:1-18

- Maneno ya utangulizi: 17:1-3
- Maelezo ya mwanamke: 17:3-6
- Maelezo kuhusu mwanamke na mnyama: 17:7-18

Maangamizi ya Babeli 18:1-24

- Kutangazwa kwa anguko lake: 18:1-3
- Onyo la kumtoka na kumlipa kwa ajili ya dhambi zake: 18:4-7
- Kutangazwa kwa mapigo yake: 18:8
- Maombolezo ya wakaa duniani juu ya anguko lake: 18:9-19
- Matokeo ya anguko lake: 18:21-24

Haleluya nne juu ya maangamizi ya Babeli na kutangazwa kwa arusi ya Mwana-Kondoo 19:1-10

- Haleluya ya kwanza: 19:1-2
- Haleluya ya pili: 19:3
- Haleluya ya tatu: 19:4-5
- Haleluya ya nne na kutangazwa kwa arusi ya Mwana-Kondoo: 19:6-7
- Maandalizi ya arusi ya Mwana-Kondoo: 19:8-9

Jinsi mwonaji alivyoitikia 19:10

VI. Mfululizo wa tano wa maono: Ushindi wa Mungu na hukumu za mwisho: 19:11-22:5

1. Kurudi kwa Yesu Kristo 19:11-16

- a. Kufunguliwa kwa mbingu: 19:11a
- b. Yeye aliyepanda farasi mweupe: 19:11.
- c. Maelezo ya yeye aliyepanda farasi: 19:12-16
- Macho yake: 19:12
- Taji zake: 19:12
- Jina lake: 19:12
- Vazi lake: 19:13
- Jina linaloeleza asili yake: 19:13
- Majeshi yake: 19:14
- Upanga wake: 19:15
- Cheo chake rasmi: 19:16

2. Kutangazwa kwa karamu ya hukumu ya Mungu 19:17-18

3. Hukumu juu ya mnyama na nabii wa uongo na majeshi yao 19:19-21

4. Hukumu ya muda juu ya Shetani 20:1-3

- a. Mtekelezaji: 20:1
- b. Utekelezaji: 20:2-3a
- c. Kusudi: 20:3
- d. Kikomo cha wakati: 20:3b

5. Ufalme wa miaka elfu 20:4-10

- a. Utawala wa watakatifu: 20:4-6
- b. Hukumu juu ya Shetani: 20:7-10

6. Hukumu juu ya wafu 20:11-15

- a. Mandhari ya hukumu: 20:11-12a
- b. Mwenendo wa hukumu: 20:12b-13
- c. Kuhukumiwa: 20:14-15

7. Mambo mapya 21:1-8

- a. Uumbaji mpya: 21:1
- b. Yerusalemu mpya: 21:2
- c. Ushirika mpya na Mungu: 21:3-4
- d. Maneno ya mwisho ya Mungu kwa Yohana: 21:5-8

VII. Maono ya nyongeza kwa mfululizo wa tano wa maono: Bibi arusi – utukufu wake 21:9-22:5

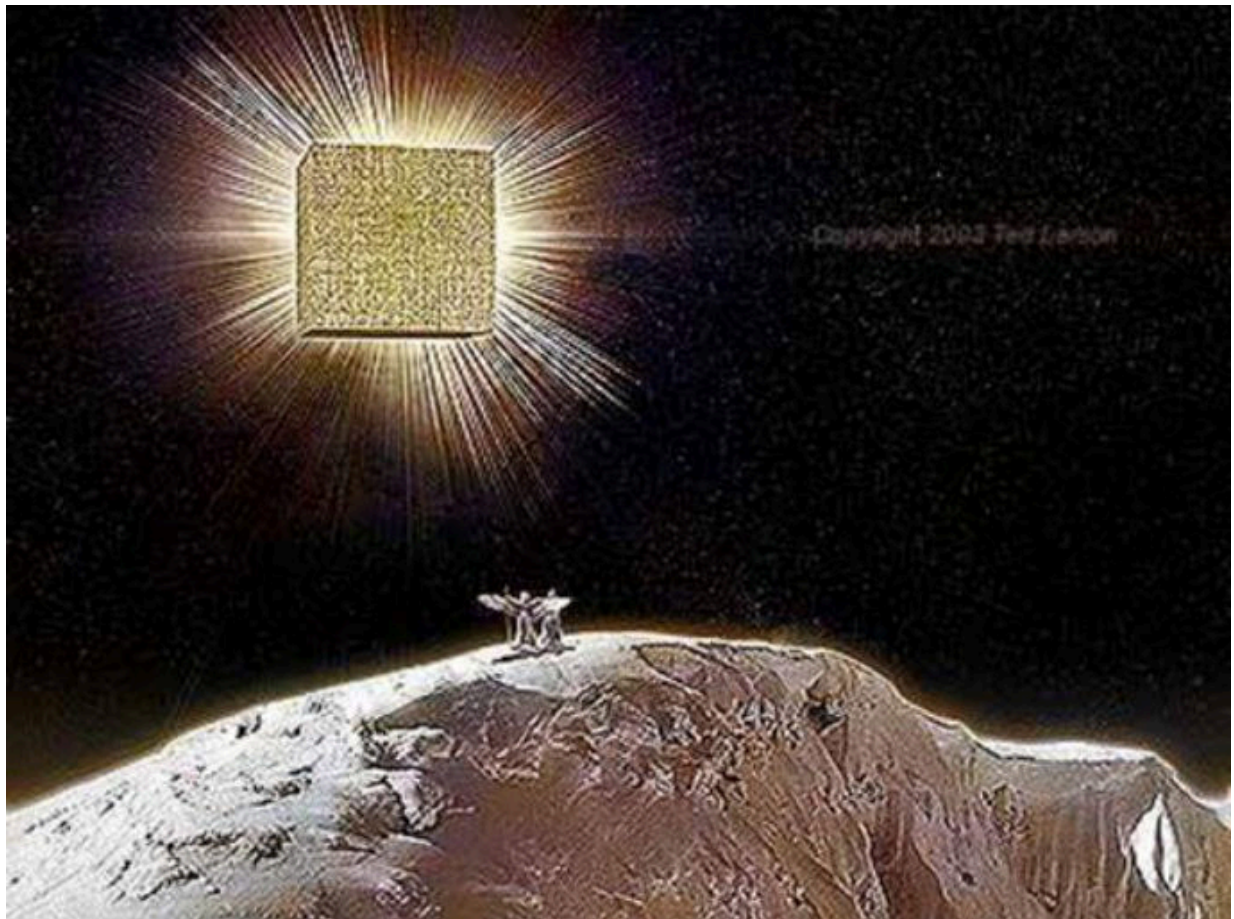
Utangulizi 21:9-10

Jinsi mji unavyoonekana 21:11-27

1. Mng'ao wake (utukufu wake): 21:11
2. Unavyoonekana kwa nje 21:12-14
3. Vipimo vya ukubwa wake: 21:15-17
4. Vifaa vya ujenzi wake (uzuri, thamani kubwa): 21:18-21
5. Hekalu lake: 21:22
6. Nuru yake: 21:23
7. Wakazi wake: 21:24-27

Maisha ya wakazi wa mji 22:1-5

1. Maji yao: 22:1
2. Matunda yao: 22:2a
3. Afya yao: 22:2-3a
4. Uongozi wao: 22:3
5. Ibada yao kwa Mungu: 22:3-4
6. Nuru yao: 22:5
7. Kazi yao: 22:5b

Mwisho wa waraka 22:6-21

Maneno saba kuhusu ujumbe huu 22:6-19

1. Ni wa kweli. 22:6a
2. Ni wa wakati huu. 22:6b-7a
3. Unapaswa kushikwa. 22:7
4. Ni muhimu: 22:8-15
5. Unatoka kwa Yesu: 22:16
6. Ni wa kiinjalisti: 22:17
7. Haupaswi kubadilishwa: 22:18-19

Maneno ya mwisho ya Yesu 22:20a

Salamu za mwisho 22:20-21

Kwa kufuata Thomas Jettel

16. Muundo mmoja unaowezekana wa Ufunuo

<i>Mahali</i>		<i>Sura na mstari</i>	<i>Maudhui</i>
1:1-8	<i>DIBAJI</i>	1-3	Utangulizi mfupi
			1-2 Jina/kichwa 3 Heri

Mahali		Sura na mstari	Maudhui
		4-8	Utangulizi
			4-6 Salamu pamoja na kutakia neema na kumtukuza Kristo 4a Anwani, 4b-5a Kutakia baraka 5b-6 Sifa/doksolojia 7-8 Kufunguliwa kwa mada kuu (ya tamthilia) 7 Mada/kauli mbiu (ya kitabu) 8 Mungu, Bwana: Yeye aliyeko, aliyekuwako na anayekuja
1:9-3:22	Onyesho la 1 au sehemu au mzunguko	KANISA DUNIANI LIKIJARIBIWA NA KUPIMWA	
		1:9-20	Utangulizi wa onyesho (prelude) Maono ya wito: Kristo aliyetukuzwa kama mwamuzi wa makanisa
		2:1-3:22	Barua 7 kwa makanisa 7 ya mahali katika Asia Ndogo Efeso, Smirna, Pergamo, Thiatira, Sardi, Filadelfia, Laodikia
4:1-8:1	Onyesho la 2 au sehemu au mzunguko	MAANDALIZI NA KUFUNGULIWA KWA HUKUMU	
		4:1-5:14	Utangulizi wa onyesho: Maono ya kiti cha enzi cha Muumba na cha Mwana-Kondoo
		6:1-17	<i>Kufunguliwa kwa mihuri 7</i>
		7:1-17	Kipande cha kati (interlude, sentensi ya kati) (waliotiwa muhuri 144,000, mkutano mkubwa)
		8:1 na kuendelea	Muhuri wa 7
8:2-11:18	Onyesho la 3 au sehemu au mzunguko	BARAGUMU 7	
		8:2-6	Utangulizi wa onyesho (maono ya madhabahu ya mbinguni ya kufukizia uvumba)
		8:7-9:21	<i>Baragumu 7 (hukumu za baragumu)</i>
		10:1-11:14	Kipande cha kati (mashahidi 2)
		11:15-18 na kuendelea	Baragumu ya 7 – utawala wa Kristo juu ya ulimwengu umekuja.
11:19-14:20	Onyesho la 4 au sehemu au mzunguko	VITA KUU KATI YA MUNGU NA SHETANI	
		11:19-12:12	Utangulizi wa onyesho (maono ya mbinguni: sanduku la agano) Mwanamke na mtoto

<i>Mahali</i>		<i>Sura na mstari</i>	<i>Maudhui</i>
		12:13-13:18	Utatu wa kishetani: 12:13-18 Joka la mbinguni, yule nyoka wa zamani 13:1-10 Mnyama wa baharini 13:11-18 Mnyama wa nchi
		14:1-5	Kipande cha kati (Mwana-Kondoo na waliotiwa muhuri 144,000)
		14:6-13	Ujumbe wa malaika watatu: (Injili ya milele, Babeli umeanguka, kutangazwa kwa hukumu ya milele)
		14:14-20 na kuendelea	Hitimisho la onyesho (postlude) (maono ya hukumu ya kuja kwa Kristo) Mavuno ya nafaka na ya zabibu ya dunia yote
15:1-16:17	Onyesho la 5 au sehemu au mzunguko	<i>HUKUMU 7 ZA VITASA JUU YA WAKAAO DUNIANI</i>	
		15:1-16:1	Utangulizi wa onyesho (maono ya hekalu)
		16:2-17 na kuendelea	<i>Hukumu 7 za vitasa zinazokamilisha ghadhabu ya Mungu</i>
		16:15	Kipande cha kati (heri)
16:18-19:10	Onyesho la 6 au sehemu au mzunguko	<i>HUKUMU YA ADHABU JUU YA KAHABA BABELI</i>	
		16:18-17:3a	Utangulizi wa onyesho (malaika wa kitasa cha 7)
		17:3b-18	Siri ya Babeli na uhusiano wake na mnyama wa 1
		18:1-24	Maangamizi ya Babeli
		19:1-10 na kuendelea	Hitimisho la onyesho (shangwe mbinguni – bibi arusi wa kweli wa Mwana-Kondoo kinyume cha kahaba Babeli)
19:11-21:1	Onyesho la 7 au sehemu au mzunguko	<i>HUKUMU YA MWISHO YA SEHEMU TATU</i>	
		19:11-18	Utangulizi wa onyesho (Kristo anafunuliwa – mbingu zimefunguka)
		19:19-21	Vita dhidi ya mnyama wa baharini na wa nchi, na hukumu yao ya mwisho
		20:1-10	Miaka 1000 gerezani kwa joka, Shetani, miaka 1000 ya utawala wa Kristo, milenia, uasi wa mwisho
		20:11-15	Kiti cha enzi cheupe: hukumu ya mwisho juu ya wafu

<i>Mahali</i>		<i>Sura na mstari</i>	<i>Maudhui</i>
		21:1 na kuendelea	Hitimisho la onyesho (mbingu mpya na nchi mpya)
21:2-22:5	Onyesho la (8) la mwisho na kilele	KANISA LA YESU KRISTO KATIKA UTIMILIFU	
		21:2-10a	Utangulizi wa onyesho (mmoja wa malaika wa vitasa)
		21:10b-22:5	Maono ya Yerusalemu mpya, mbingu mpya, nchi mpya
22:6-21	NENO LA MWISHO	6-9	Mwisho
		10-20	Maneno ya kufunga
		21	Baraka

Kwa kufuata Rolf J. Pöhler

Tazameni, ilibidi wazikwe,
wale walioipa dunia amri,
na neno lao halidumu.
Nyumba zao zikawa magofu,
sarafu zao hazitumiki tena,
zile zilizopatikana ardhini.
Majina yao yamesahaulika,
nyimbo zao haziimbwi tena,
falme zao hazina watu,
mihuri yao imevunjika,
lugha zao hazizungumzwi,
sheria yao haitumiki tena tangu zamani.

Jina la Yesu litadumu,
ufalme wa Yesu hautaangamia kamwe,
amri yake inadumu daima.
Kila kitu lazima kipishe neno la Yesu,
na hakuna kifo kinachoweza kumfikia.

Yesu anatawala milele

17. Utatu (usio) mtakatifu, sura 12-14

<i>Utatu wa Kimungu</i>	<i>Utatu wa kishetani</i>
Baba	Joka la mbinguni
anampa Mwana uweza na kiti cha enzi 2:28; 3:21; 12:5	linampa "mnyama" uweza na kiti cha enzi 13:2, 7
Mwana	Mnyama wa 1 kutoka baharini
<i>Mikaeli = Ni nani aliye kama Mungu?" 12:7</i>	<i>Ni nani afananaye na mnyama?" 13:4</i>

Utatu wa Kimungu	Utatu wa kishetani
Mwana-Kondoo 5:6 na kuendelea; 11:1 na kuendelea	dubwana/mnyama wa mchanganyiko 13:2
mwenye pembe 7 5:6	mwenye pembe 10 13:1
na taji nyingi 14:14; 19:12	na taji 10 13:1
na majina (ya heshima) 19:12, 16	na majina (ya makufuru) 13:1
anafanya kazi miaka 3½ duniani	anafanya ukatili miaka 3½ duniani 12:6, 14; 13:5
anapata jeraha la mauti 5:6, 12	anapata jeraha la mauti 13:3, 12, 14
alikuwako – yuko – anakuja tena 1:4, 8; 4:8; 11:17	alikuwako – hayuko – anakuja tena 17:8, 11
anafufuka 1:18	anafufuka 13:3, 12, 14
anawekwa katika kiti cha enzi 3:21; 5:12; 12:5	anawekwa katika kiti cha enzi 13:2, 7
anaabudiwa na wakaao mbinguni 5:8 na kuendelea; 7:10; 12:10; 15:2-4; 22:3	anaabudiwa na wakaao duniani 13:4, 8
wenye muhuri 7:3; 14:1	wenye chapa 13:16; 19:20
ni mshindi na ashindaye 5:5	ni mshindi na ashindaye 13:7
anapigana kwa ajili ya watakatifu 19:11 na kuendelea	anapigana dhidi ya watakatifu 13:7
anasema kwa jina la Mungu 19:13	anasema kwa jina la joka 13:5
Roho Mtakatifu	Mnyama wa 2 kutoka katika nchi
Nabii (roho ya unabii) wa kweli <i>linganisheni Yohana 14:16-26; 15:26; 16:5-15</i>	Nabii (roho ya unabii) wa uongo <i>Ufunuo 16:13</i>
ni mwakilishi wa Kristo	ni mwakilishi wa mnyama 13:12
	ana pembe kama za mwana-kondoo 13:11
anasema kama Mwana-Kondoo	anasema kama joka / kama lile joka
anawaongoza watu kumwabudu Mwana-Kondoo	anawadanganya watu wamwabudu mnyama 13:12, 14
anashusha moto kutoka mbinguni Matendo 2:3	anashusha moto kutoka mbinguni 13:13 na kuendelea
anatoa uzima 11:11	anatoa uhai 13:15
anatoa muhuri wa Mungu = jina la Mwana-Kondoo 7:1 na kuendelea; 14:1	analazimisha chapa ya Shetani = jina la “mnyama” 13:16-18

Kwa kufuata Rolf J. Pöhler

18. Kristo na majina yake katika Ufunuo

	Majina	Idadi	Mistari katika Ufunuo
1	Yesu Kristo	4	1:1, 2, 5, 9
2	Shahidi mwaminifu	1	1:5

	Majina	Idadi	Mistari katika Ufunuo
3	Mzaliwa wa kwanza wa wafu	1	1:5
4	Mkuu wa wafalme wa dunia	1	1:5
5	Alfa na Omega	3	1:8; 21:6; 22:13
6	Yesu	8	1:9; 12:17; 14:12; 17:6; 19:10, 10; 20:4; 22:16
7	Bwana	2	1:10; 12:13
8	Mmoja kama mwana wa Adamu	2	1:13; 14:14
9	Wa kwanza na wa mwisho	3	1:17; 2:8; 22:13
10	Aliye hai	3	1:18; 4:9, 10
11	Yeye azishikaye nyota saba katika mkono wake wa kuume	1	2:1
12	Yeye aliye na upanga mkali, wenye makali kuwili	1	2:12
13	Mwana wa Mungu, aliye na macho	1	2:18
14	Nyota ya asubuhi	2	2:28; 22:16
15	Yeye aliye na roho saba za Mungu ...	1	3:1
16	Yeye aliye mtakatifu, aliye wa kweli ...	1	3:7
17	Amina	17	3:14
18	Shahidi aliye mwaminifu na wa kweli		3:14
19	Mwanzo wa kuumba kwake Mungu	1	3:14
20	Simba aliye wa kabila la Yuda	1	5:5
21	Shina la Daudi	2	5:5; 22:16
22	Mwana-Kondoo	27	5:6, 8, 12, 13; 6:1, 16; 7:9, 10, 14, 17; 12:11; 13:8; 14:1, 4, 4, 10; 15:3; 17:14, 14; 19:7, 9; 21:9, 14, 22, 23, 27; 22:1, 3
23	Bwana wao (wa mashahidi)	1	11:8
24	Kristo wake	2	11:15; 12:11
25	Mtoto mwanamume ...	1	12:5
26	Mtoto wa kiume	1	12:13
27	Yeye aliyekei juu ya wingu	2	14:15, 16
28	Bwana wa mabwana	2	17:14; 19:16
29	Mfalme wa wafalme	2	17:14; 19:16
30	Mwaminifu na wa Kweli	1	19:11
31	Neno la Mungu	1	19:13
32	Kristo	2	20:4, 6

	Majina	Idadi	Mistari katika Ufunuo
33	Yeye aliyeketi juu ya kiti cha enzi	1	21:5
34	Mwanzo na Mwisho	2	21:6; 22:13
35	Chipukizi la shina la Daudi	1	22:16
36	Bwana Yesu	1	22:20
37	Bwana Yesu Kristo	1	22:21
		89	

Chanzo: Werner Mücher, *Die Offenbarung* (kwa Kijerumani)

19. Mwanzo na mwisho – Musa na Yohana

Kati ya mwanzo na mwisho wa Biblia kuna mahusiano kadhaa yanayotonyesha kwamba Biblia ni *kitu kimoja kizima*, chenye Mwandishi *mmoja* na mpango *mmoja*.

Mwanzoni	Mwishoni
Mwanzo 1:1 Hapo <i>mwanzo</i> Mungu aliziumba mbingu na nchi.	Ufunuo 22:13b Mimi ni <i>Mwanzo</i> ...
Mwanzo 1:1 <i>Mbingu</i> na <i>nchi</i> .	Ufunuo 21:1 Kisha nikaona <i>mbingu</i> mpya na <i>nchi</i> mpya.
Mwanzo 1:2 na <i>giza</i> lilikuwa juu ya uso wa vilindi.	Ufunuo 22:5 Wala hakutakuwa na <i>usiku</i> tena (linganisheni Ufunuo 21:25).
Mwanzo 1:3 Mungu akasema: Iwe <i>nuru!</i> Ikawa <i>nuru</i> .	Ufunuo 21:23 Utukufu wa Mungu <i>unauangaza</i> , na <i>taa</i> yake ni Mwana-Kondoo.
Mwanzo 1:10 Na kusanyiko la maji akaliita <i>bahari</i> .	Ufunuo 21:1 Wala <i>bahari</i> haipo tena.
Mwanzo 1:14-16 ... <i>jua</i> na <i>mwezi</i> , ili kuitolea nchi <i>nuru</i> .	Ufunuo 21:23 Mji hauhitaji <i>jua</i> wala <i>mwezi</i> kuuangazia.
Mwanzo 1:16 Na nyota pia.	Ufunuo 22:16 Mimi ni ile <i>nyota</i> ya <i>asubuhi</i> yenye kung'aa.
Mwanzo 2:4-5 Vitu vyote viliumbwa na <i>kufanywa</i> .	Ufunuo 21:5 Na yeye aketiye juu ya kiti cha enzi akasema: Tazama, nayafanya yote kuwa <i>mapya</i> .
Mwanzo 2:9 <i>Mti wa uzima</i> katikati ya bustani.	Ufunuo 22:2 Katikati ya njia kuu ya mji kuna <i>mti wa uzima</i> .
Mwanzo 2:10 Na <i>mtu</i> ukatoka Edeni ili kuinywesha bustani.	Ufunuo 22:1 <i>Mtu</i> wa maji ya uzima, wenye kung'aa kama kioo, ukitoka katika kiti cha enzi cha Mungu na cha Mwana-Kondoo.
Mwanzo 2:11 Nchi ya Havila, ambako kuna <i>dhahabu</i> , na dhahabu ya nchi hiyo ni njema.	Ufunuo 21:18 Mji ni wa <i>dhahabu</i> safi, mfano wa kioo safi.
Mwanzo 2:12 <i>Mawe ya thamani</i> .	Ufunuo 21:19 Na misingi ya ukuta wa mji ilipambwa kwa kila namna ya <i>vito vya thamani</i> .
Mwanzo 4:17 <i>Mji</i> uliojengwa na Kaini.	Ufunuo 21:2 Nami nikauona ule <i>mji</i> mtakatifu, Yerusalemu mpya, ukishuka kutoka mbinguni kwa Mungu, umewekwa tayari kama bibi arusi aliyepambwa kwa ajili ya mumewe.

Mwanzoni	Mwishoni
Mwanzo 2:15 Ushirika wa Mungu na <i>wanadamu</i> .	Ufunuo 21:3 Naye atakaa pamoja nao (<i>wanadamu</i>).
Mwanzo 2:21-23 <i>Bibi arusi</i> analetwa kwa mumewe.	Ufunuo 21:2 Kama <i>bibi arusi</i> aliyepambwa kwa ajili ya mumewe.
Mwanzo 3:1 <i>Nyoka</i> anaanza kazi yake ya udanganyifu.	Ufunuo 20:10 Yule <i>nyoka</i> wa zamani, anayewadanganya mataifa, alitupwa katika ziwa la moto na kiberiti.
Mwanzo 3:4 <i>Uongo</i> unaingia.	Ufunuo 21:27 Wala hakitaingia ndani ya mji kitu chochote kinachofanya machukizo na <i>uongo</i> .
Mwanzo 3:7 Wakajua kwamba wako uchi; wakashona <i>majani ya mtini</i> wakajifanyia nguo za kujifunika.	Ufunuo 19:8 Naye amepewa kuvikwa <i>kitani nzuri</i> , safi, yenye kung'aa; kwa maana kitani nzuri hiyo ni matendo ya haki ya watakatifu.
Mwanzo 3:7 Wanadamu <i>wamepotea</i> .	Ufunuo 21:24 Mataifa <i>yameokolewa</i> .
Mwanzo 3:8 Na yule mtu na mkewe <i>wakajificha</i> kutoka mbele za uso wa BWANA Mungu kati ya miti ya bustani.	Ufunuo 21:3 Tazama, maskani ya <i>Mungu</i> i pamoja na wanadamu.
Mwanzo 3:17-19 <i>Taabu</i> na <i>kazi</i> vinatangazwa.	Ufunuo 21:4 Naye atafuta kila chozi katika macho yao. Hakutakuwa na huzuni, wala kilio, <i>wala maumivu</i> .
Mwanzo 3:19 <i>Mauti</i> yanatangazwa.	Ufunuo 21:4 <i>Mauti</i> hayatakuwapo tena.
Mwanzo 3:17 <i>Laana</i> inatamkwa.	Ufunuo 22:3 Wala hakutakuwa na <i>laana</i> yoyote tena.
Mwanzo 3:15 Ahadi kubwa.	Ufunuo 20-22 Ahadi imetimizwa.

Chanzo: jarida "KOMM" (kwa Kijerumani), Januari 2012

20. Fafanuzi zilizotumika

Allen, James, Die Offenbarung, Was die Bibel lehrt, Dillenburg, 1999

Baines, T.B., The Revelation of Jesus Christ, London, 1905

Barclay, William, Das sagt der Auferstandene, Kassel, 1967

Beale, Gregory K., The Book of Revelation: A Commentary on the Greek Text, Grand Rapids, 1999

Dennet, Edward, The Vision of John in Patmos

Dönges, Dr. Emil, Was bald geschehen muss, Dillenburg, 1985

Frey, Hellmuth, Das Ziel aller Dinge, Das erweckliche Wort, Lahr-Dinglingen, 1977

Grant, F.W., Numerical Bible, New Jersey, 1978

Gregg, Steve, Revelation, Four Views, A Parallel Commentary, Nashville, 1997

Guthrie, Donald, New Testament Introduction, Don Mills 1970

Hartenstein, Karl, Der wiederkommende Herr, Stuttgart, 1948

Hausoul, Raymond R., Openbaring, <http://bijbelstudie.110mb.com/index.php>, 2009

Hinkelmann, Frank, Die sieben Sendschreiben der Offenbarung, Nürnberg, 2004

Keck, Erwin, Die Offenbarung, Route 66 – Quer durch die Bibel,
<http://www.ewaldkeck.de/downloads/route66.html>

Jettel, Thomas, Gedanken zur Gliederung des Buches der Offenbarung, 2010, muswada ambao haujachapishwa

Ladd, Georg Eldon, A Commentary on the Revelation on John, Grand Rapids, 1972

Johnson, Dennis E., Triumph of the Lamb, New Jersey, 2001

Kelly, William, The Revelation, London, 1901

Ouweneel, W.J., De Openbaring van Jesus Christus, Deel 1 en 2, Vaasen, 1988

Peters, Benedikt, Geöffnete Siegel, Berneck, 1991

Poythress, Vern S., The returning King, New Jersey, 2000

Rossier, Henry, Die symbolische Sprache der Offenbarung, Neustadt, 1972

Smith, Hamilton, Die Sendschreiben an die sieben Versammlungen, Interlaken

Tenney, Merrill C., Die Welt des Neuen Testaments, Marburg, 1979

Trail, Ronald L. AN EXEGETICAL SUMMARY OF REVELATION, SIL International, Texas, 2008